Да 30-годдзя Вялікай Перамогі

З пяцёркі адважных

МІХАІЛ Пліпенка стаў салдатам у грозным сорак першым годзе. Пайшоў праводзіць бацьку, Карпея Яфімавіча, у ваенкамат, ды і сам стаў чырвонаармейцам. Баявое хрышчэнне прыняў ліпеньскай ноччу пад Канельскам, калі яму, яго бацьку, і астатнім маліцэйскім прыйшлося ўступіць у бой з нерожым дэсантам. У гэтым бай малады воін быў цяжка кантужаны, трапіў у шпіталь. Калі вылечыўся, накіравалі ў 24-ы запасны полк, дзе прайшоў салдацкую выучку.

Непадоўга да наступлення 1942 года ў 163-ю стралковую дывізію Паўночна-Заходняга фронту прыбыло папаўненне. Начальнік сувязі 1318-га стралковага палка гэтай дывізіі старшы лейтэнант Штэйман спытаў у салдат папаўнення:

— Хто з вас хоча стаць сувязістам і радыстам?

— Я хачу стаць радыстам, — адказаў Міхаіл Пліпенка.

Так вырашыўся ваенны лёс маладога салдата. Хутка пасля прыбыцця ў полк давялося Міхаілу Пліпенку пайсці на цяжкае заданне.

На ўчастку палка ішоў бой. Вораг вёў моцны артылерыйскі абстрал, сувязь часта выходзіла са строю. Адзін з батальёнаў страціў сувязь з штабам палка. Камбат загадаў Пліпенку выправіць пашкоджанне.

Міхаіл вылез з бліндажа. Трымаючыся за провад, прыпадаючы да зямлі, па-пластунску папоўз уперад. Над галавой свісцелі кулі, а ён поўз і поўз. Провад абарваўся на краю варонкі — прамым попаданнем ён быў перарваны, і другі канец яго аказаўся за варонкай. Сцягнуўшы правады, Міхаіл прыбачыўся ў варонцы, пачаў злучаць канцы. Немцы, назіраўшыя за полем бою, заўважылі смелага сувязіста і вырашылі захапіць яго. Пліпенка таксама заўважыў ворага, падрыхтаваўся да сутычкі з імі. А каб камандзір батальёна мог весці перагаворы з штабам палка, сувязіст трымаў у зубах толькі што злучаныя канцы провада, і стаў адстрэльвацца ад пітлераўцаў. Тыл набліжаліся. Тады Міхаіл выхапіў гранаты, прыўзняўся на локці і адну за другой кінуў іх у насядаўшых фашыстаў. Чацвёра салдат былі забіты, а двое — паранена. Міхаіл забраў у салдат зброю, а аднаго з параненых, які быў яшчэ жывы, уцягнуў на дно варонкі. Замацаваўшы канцы правадоў, абкруціўшы іх ізаляцыяй, Пліпенка накіраваўся назад. Падцягваючы палонніка, ён папоўз да траншэі батальёна і хутка быў ля зямлянкі камбата.

У палку Міхаіла Пліпенка быў вядомы як салдат, якому любая воінская справа была па-плячы. Вось чаму, калі спатрэбілася накіраваць у тыл ворага з групай нашых воінаў радыста, старшы лейтэнант Штэйман спыніў свой выбар на Міхаіле.

— Пальцін у тыл радыстам, — загадаў камандзір.

Кароткай ліпеньскай ноччу сорак другога года сеў Пліпенка ў самалёт і аказаўся неўзабаве над указаным раёнам. Загарэлася лямпачка. Байцы адзін за другім шагнулі ў начную бездань. Прыгнуў і Пліпенка. Гэта быў яго першы ў жыцці скачок. Уся група дэсантавалася ў тым раёне, дзе ішла ваенная гульня. Пліпенка страўна падтрымліваў сувязь са штабам, перадаваў атрыманыя звесткі, прымаў загады. Неўзабаве камандзір дывізіі даў загад групе ўварвацца ворагу ў склад з боеприпасамі, таму што наступленне нашых дывізіям не ўдалося. І групе гэтай было вяртацца. Пакуль дэсантнікі ўзрывалі склад, Пліпенка з выдзеленымі яму на дапамогу аўтаматчыкамі, захапіў «языка». Ім аказаўся нямецкі афіцэр. За захват яго і ўдзел у дэсанце Пліпенка атрымаў сваю першую баявую ўзнагароду — медаль «За адвагу».

У ПАЧАТКУ 1943 года 163-я стралковая дывізія, стрымаўшы папаўненне людзьмі і баявой тэхнікай, была перакінута з Паўночна-Заходняга фронту на Варонежскі і ўвайшла ў састаў 38-й арміі. Шлях арміі ад варонежскіх стэпаў пралёг да Дняпра праз жорсткія баі на Курскай дузе, фарсіраванне малых рэк, вызваленне гарадоў і сёлаў Украіны.

Стралковая дывізія пад камандаваннем генерал-лейтэнанта Ф. В. Карлава выйшла да Дняпра ў канцы верасня 1943 года, і прыступіла да падрыхтоўкі пераправы праз раку. Воінам дывізіі давялося двойчы фарсіраваць Днепр. Першы раз гэта яны зрабілі ў Букрынскай лукавіне, а другі — ля сяла Люцеж ужо ў саставе 38-й арміі генерал-палкоўніка К. С. Масаленкі. У гэтых аперацыях сувязіст Пліпенка быў у перадавых атрадах, якім даводзілася першым штурмаваць Днепр, першымі высаджвацца на яго правым беразе.

Міхаіл Пліпенка давядаўся аб тым, што ён уключаны ў састаў перадавога атрада, раней іншых. Вечарам яго выклікаў да сябе начальнік сувязі палка капітан С. І. Штэйман і сказаў:

— Ноччу полк пачынае форсіраванне. Пойдзеш з чацвёркай разведчыкаў на першай лодцы, пацягнеш кабель праз Днепр.

Да пачатку пераправы на беразе Дняпра замацавалі барабан з 500 метрамі двухжыльнага кабеля. Канец яго ўдалі Пліпенку. Ён падключыў да яго тэлефоны апараты, каб ужо ў ходзе фарсіравання дакладваць камандзіру палка абставіны на месцах.

М. К. Пліпенка (злева) у музеі баявой славы Кіеўскага Чырвонасцяжнага вышэйшага вучылішча сувязі імя М. І. Калініна.

Тут выявіўся ваенны лёс маладога салдата. Хутка пасля прыбыцця ў полк давялося Міхаілу Пліпенку пайсці на цяжкае заданне.

На ўчастку палка ішоў бой. Вораг вёў моцны артылерыйскі абстрал, сувязь часта выходзіла са строю. Адзін з батальёнаў страціў сувязь з штабам палка. Камбат загадаў Пліпенку выправіць пашкоджанне.

Міхаіл вылез з бліндажа. Трымаючыся за провад, прыпадаючы да зямлі, па-пластунску папоўз уперад. Над галавой свісцелі кулі, а ён поўз і поўз. Провад абарваўся на краю варонкі — прамым попаданнем ён быў перарваны, і другі канец яго аказаўся за варонкай. Сцягнуўшы правады, Міхаіл прыбачыўся ў варонцы, пачаў злучаць канцы. Немцы, назіраўшыя за полем бою, заўважылі смелага сувязіста і вырашылі захапіць яго. Пліпенка таксама заўважыў ворага, падрыхтаваўся да сутычкі з імі. А каб камандзір батальёна мог весці перагаворы з штабам палка, сувязіст трымаў у зубах толькі што злучаныя канцы провада, і стаў адстрэльвацца ад пітлераўцаў. Тыл набліжаліся. Тады Міхаіл выхапіў гранаты, прыўзняўся на локці і адну за другой кінуў іх у насядаўшых фашыстаў. Чацвёра салдат былі забіты, а двое — паранена. Міхаіл забраў у салдат зброю, а аднаго з параненых, які быў яшчэ жывы, уцягнуў на дно варонкі. Замацаваўшы канцы правадоў, абкруціўшы іх ізаляцыяй, Пліпенка накіраваўся назад. Падцягваючы палоннага, ён папоўз да траншэі батальёна і хутка быў ля зямлянкі камбата.

У палку Міхаіла Пліпенка быў вядомы як салдат, якому любая воінская справа была па-плячы. Вось чаму, калі спатрэбілася накіраваць у тыл ворага з групай нашых воінаў радыста, старшы лейтэнант Штэйман спыніў свой выбар на Міхаіле.

— Пальцін у тыл радыстам, — загадаў камандзір.

Кароткай ліпеньскай ноччу сорак другога года сеў Пліпенка ў самалёт і аказаўся неўзабаве над указаным раёнам. Загарэлася лямпачка. Байцы адзін за другім шагнулі ў начную бездань. Прыгнуў і Пліпенка. Гэта быў яго першы ў жыцці скачок. Уся група дэсантавалася ў тым раёне, дзе ішла ваенная гульня. Пліпенка страўна падтрымліваў сувязь з штабам, перадаваў атрыманыя звесткі, прымаў загады. Неўзабаве камандзір дывізіі даў загад групе ўварвацца ворагу ў склад з боеприпасамі, таму што наступленне нашых дывізіям не ўдалося. І групе гэтай было вяртацца. Пакуль дэсантнікі ўзрывалі склад, Пліпенка з выдзеленымі яму на дапамогу аўтаматчыкамі, захапіў «языка». Ім аказаўся нямецкі афіцэр. За захват яго і ўдзел у дэсанце Пліпенка атрымаў сваю першую баявую ўзнагароду — медаль «За адвагу».

У ПАЧАТКУ 1943 года 163-я стралковая дывізія, стрымаўшы папаўненне людзьмі і баявой тэхнікай, была перакінута з Паўночна-Заходняга фронту на Варонежскі і ўвайшла ў састаў 38-й арміі. Шлях арміі ад варонежскіх стэпаў пралёг да Дняпра праз жорсткія баі на Курскай дузе, фарсіраванне малых рэк, вызваленне гарадоў і сёлаў Украіны.

Стралковая дывізія пад камандаваннем генерал-лейтэнанта Ф. В. Карлава выйшла да Дняпра ў канцы верасня 1943 года, і прыступіла да падрыхтоўкі пераправы праз раку. Воінам дывізіі давялося двойчы фарсіраваць Днепр. Першы раз гэта яны зрабілі ў Букрынскай лукавіне, а другі — ля сяла Люцеж ужо ў саставе 38-й арміі генерал-палкоўніка К. С. Масаленкі. У гэтых аперацыях сувязіст Пліпенка быў у перадавых атрадах, якім даводзілася першым штурмаваць Днепр, першымі высаджвацца на яго правым беразе.

Міхаіл Пліпенка давядаўся аб тым, што ён уключаны ў састаў перадавога атрада, раней іншых. Вечарам яго выклікаў да сябе начальнік сувязі палка капітан С. І. Штэйман і сказаў:

— Ноччу полк пачынае форсіраванне. Пойдзеш з чацвёркай разведчыкаў на першай лодцы, пацягнеш кабель праз Днепр.

Да пачатку пераправы на беразе Дняпра замацавалі барабан з 500 метрамі двухжыльнага кабеля. Канец яго ўдалі Пліпенку. Ён падключыў да яго тэлефоны апараты, каб ужо ў ходзе фарсіравання дакладваць камандзіру палка абставіны на месцах.

СТАРОНКА ВАЕННА-ПАТРЫЯТЫЧНАГА ВЫХАВАННЯ

— Што там у вас? — чую ў трубцы голас камандзіра палка.

— Усё добра, плывём, — дакладваю, стараючыся надаць голасу як мага больш спакою. — Бліжа бераг, бачым яго!

Лодка прайшла яшчэ некалькі метраў, і стала хутка запаўняцца вадою — асколак прабіў днішча. Разведчыкі выпрыгнулі ў ваду. Услед за імі выскачыў Пліпенка з радыёстанцыяй на спіне і з тэлефонным апаратам у руках. Калі б такое адбылося далей ад берага, гэта быў бы апошні скачок салдата — цяжкі груз уцягнуў бы яго пад ваду. А тут аказалася мелка, і Міхаіл разам з сваімі баявымі таварышамі кінуўся да берага. Праз некалькі мінут, пагледзячы на моцны агонь ворага, яны выскакілі на бераг, хутка акапаліся, каб сустрэць гітлераўцаў агнём. Пліпенка праверыў сувязь — тэлефон дзейнічаў спраўна. Тады ён пазвяраў рацыю. Спроба аказалася безвыніковай: у радыёстанцыю трапіў асколак. Сувязіст замацаваў кабель на беразе — цяпер толькі з дапамогай тэлефона можна было трымаць сувязь з камандзірам палка і спадзявацца, што з левага берага іх групу падтрымаюць агнём артылерыі.

Даклад Пліпенкі камандзіру палка быў кароткім. Ён толькі паспеў сказаць, што высадзіліся на правым беразе, захапілі кавалачак зямлі і будуць яго трымаць да падыходу падмацавання, як каля ўзвода варожай пяхоты рушыла ў атаку на пяцёрку байцоў. Дружным агнём сустрэлі смельчакі набліжаўшыяся фашыстаў, расстрэльваючы іх зямаль ва ўпор. Атака ворага была адбіта, але хутка паследавала другая. Пакуль Пліпенка і яго таварышы адбіваліся ад насядаўшых гітлераўцаў, на плацдарм пераправаўляліся воіны палка. Да світання да іх на падмогу пераправіцца змагалі толькі васемнаццаць байцоў. 23 воіны палка за дзень адбілі восем жорсткіх варожых атак, але з заваяванага плацдарма не адыйшлі ні на крок.

НАСТУПНАЙ ноччу на правы бераг рамі пераправіўся ўвесь 1318-ы стралковы полк, а за ім і дывізія. Ведучы жорсткія баі, воіны палка расшырылі плацдарм, захапілі Жукаў востраў. Але доўга на правым беразе правяваць не прыйшлося — 5 кастрычніка на плацдарме 163 стралковую дывізію змяніла другая часць. У тую ж ноч дывізія была пасаджана на машыны і перакінута паўночней Кіева да сяла Люцеж.

Становішча ля Люцежа з першых жа мінут склалася цяжкім. Адчуўшы перавагу ... ему, варожае камандаванне ... нула на пашкоджанне ... ты, танкі. За танкамі ... коты. Ворагу ўдалося ... ца да самых ... у ... ніцца из адных з ... у развядчыкоў абароны ... ніці да камандзіра ... вальіна. У той прыгожы ... мант сувязіст Міхаіл Пліп... перадаў артылерыстам:

— Мае камандзіры... на мяне!

Спярады кланіся ... ціль. А смелы салдат ... іх распрацаваў і ... па тэлефоне атрыма... Страціўшы мноства ... кіяжую кальчугу пяхоты, ... рат адступіў. Пліп... рад бездапаможным ... шыстаў, адбіў усе іх ... потым з боем расшырыў ... дарм. Да моманту перапра... армії (у саставе якой ... сім плацдарме ... стралковая дывізія, ... дзенне на Кіеў радыяс... Міхаіл Пліпенка ... прымаванні яму ... Савецкага Саюза.

ШЛЯХ сувязіста ... вых дарогах ... нечакана для яго ... ной 1944 года Пліпенка ... маў загад ... дзе ... Крамлі М. І. Калі... чыў Міхаілу Карпеяві... Леніна і Залатую Зорку ... Савецкага Саюза.

А потым ён разам з ... героямі-сувязістамі ... трыбуне ... маршала войск ... І. Т. Пересыпкіна. ... Пліпенку з высокай ... дай, маршал сказаў:

— Трэба вам, Міхаіл ... віч, павучыцца і стаць ... ным спецыялістам ... ны. Як вы да гэтага ... — Можа быць пасля ... чэння вайны, таварыш ... — Вы ўжо свой ... таварыш Пліпенка, і ... вазвалі. Зараз наступ ... чыцца.

У жыцці малодшага ... нанта, выдатнікам ... рада ў 1946 годзе ... ліпенка ваенное вучылі... вілі. Тры гады пасля ... служыў у часці ў ... русі, а ў 1949 годзе ... чом Ленінградскай ... сцяжнай акадэміі ... го часу Міхаіл Карпеяв... пенка, ураджэнец ... раўка, Хоцімскага ... прайшоў яго шлях ... пер палкоўнік М. К. Пліп... працягвае службу ... Чырвонасцяжным ... вучылішчы сувязі імя М. І. ... лініна.

М. САЛАЎЁЎ

старшы лейтэнант ...

Салаўёў, М. З пяцёркі адважных / М. Салаўёў // Шлях Кастрычніка. — 1975. — 18 лютага. — С. 2.